

RAVASZ MÓNIKA

BÁBJÁTÉKKAL TÖRTÉNŐ SZÖVEGFELDOLGOZÁSOK ÓVODÁS KORÚ GYERMEKEK SZÁMÁRA (5. RÉSZ)

Bábos foglalkozássorozatom utolsó tevékenységét Garaczi László *Kúnó, a zöld diómanó* című versfeldolgozása alkotja, amelyet zoknibáb segítségével valósítottam meg. A zoknibáb könnyed mozgását rövid időn belül elsajátították az óvodások, és további dramatikus tevékenységgel folytatták a tevékenykedést, ezzel fejlesztve fantáziájukat és kreativitásukat is. A szövegfeldolgozás legfőbb célja az volt, hogy az óvodáskorúak a bábjáték meg tapasztalásán keresztül ismerkedjenek meg valamilyen kortárs irodalmi művel, valamint pozitív érzelmeket alakítsanak ki a gyermekirodalmi

szövegek iránt. A gyerekek öröme és érdeklődése győzött meg leginkább a bábozás módszerének hatékonyságáról és a kortárs gyermekversek tanításának fontosságáról.

A TEVÉKENYSÉG ELŐKÉSZÍTÉSE, KONTEXTUSA

A tevékenység Garaczi László *Kúnó, a zöld diómanó* című művét mutatja be zoknibáb segítségével. Az epikus vers kilenc hosszabb versszakból áll. A történet egy király kesergését írja le arról, hogy a népe gyűlöli, és ő kedvenc állatának, a sünnnek panasolja el bánatát. A főhóst semmi más nem képes

felvidíteni, csak az a vágy, bárcsak újra diót ehetne. Szolgái ezer népe szalad a királynak három szem diót hozni. Fölnyitja az elsőt, de a diónak nincs bele, nekikezd a másodiknak, de most sincs több szerencséje, üres a dió mélye, végül remegő kézzel nekifog a harmadiknak, abból pedig előbújik Kúnó, a zöld diómanó.

A tevékenységhez kapcsolódó játékokat, mondókákat a dióra és Kúnó szerepére alapoztam. Számos nevelő-oktató célt is meghatároztam, elsődlegesen a kortárs irodalommal való ismerkedést, a pozitív élmények biztosítását a verses mese hallgatása során,

továbbá a zoknibáb bemutatását és használatának, mozgatásának az elsajátítását, valamint az improvizációs képességek fejlesztését az egyedi történetek kitalálása során.

A ráhangoló tevékenységet megelőzték a szervezési feltételek. A leglényegesebb a zoknibáb és a sün-báb elkészítése volt, valamint a diók beszerzése. A királyt egy zoknibáb testesítette meg, elkészítéséhez szükség volt egy testszínű zoknira, dekorgumira és filcre. A báb körülbelül 20–25 cm között mozgott, cérna segítségével volt hozzáérősítve a hátához egy palást, amely piros színű filcből és fehér bolyhból készült. A fejét egy sárga dekorgumiból készült korona ékesítette, a szeme pedig mozgott. A hasán gombok voltak láthatóak kék bolyhból és egy kék nadrág, valamint fekete cipők díszítették a bábót. A király mellett szükség volt egy sünbábra, ami karton és dekorgumi ötvözéséből jött létre. További fontos segédeszköz volt még a dió. A három dió közül az egyikből lógott ki Kúnó, a zöld diómanó. Kúnó testét zöld bolyhok alkották, a szeme szintén mozgott. A sünbáb és Kúnó nem mozogtak, inkább díszletként szolgáltak. A zoknibáb számos mozgást ki tudott fejezni, ilyenek voltak például a forgások, dölések és a száj mozgatása.

A bábokat az előzőekben már említett varázsdoboz rejtette, ami a gyermekek számára közkedvelt és ismert segédeszköz volt. Az asztaloknál előre elkészítettem a levezető tevékenységhez szükséges ceruzákat és papírokat, ezzel több időt hagyva a fő tevékenységre. Ezután következett a terem akadály- és balesetmentesítése, valamint a zavaró tényezők eltávolítása. Kényelmes helyet alakítottunk ki a gyermekek közreműködésével az irodalmi mű befogadásához.

MOTIVÁCIÓS TEVÉKENYSÉG

A bábjátékra való ráhangolást Csoóri Sándor *Dióbel bácsi* című mondókaversének memorizálása biztosította. A ráhangoló tevékenységet direkt motivációs módszerrel valósítottam meg. A gyermekekkel körben kényelmesen elhelyezkedtünk a szőnyegen úgy, hogy mindenki mindenkire jól lásson. Ezt követte a mondóka bemutatása és elsajátítása. Megkönnyítette a feladatot az, hogy néhány gyermek számára már ismert volt a mű, de a többieknek sem okozott gondot a memorizálás. Lassan,

érthetően igyekeztem előadni a verset – akik ismerték, azok rögtön az első bemutatásnál csatlakoztak. Odafigyeltem a helyes kiejtése és a hangsúlyra.

Ezt követően a varázsdobozból mindenki két szem diót kapott. Először megbeszéltük azt, hogy mit tartunk a kezünkben, majd motivációként rákérdeztem arra, hogy miként tudjuk még a diót fölhasználni. Kisebb segítséggel rájöttek, hogy a dió akár hangszerként is funkcionálhat. A verset újra elismételtük, de ekkor már a diókat is belevontuk a játékba, összekoccintottuk, így a mondóka ritmusát is éreztettük, ezzel is fejlesztve a gyermekek ritmuskészségét. Ezután kipróbáltuk, hogy milyen hangot ad ki, ha nekiütjük a falnak, az asztalnak, illetve a szőnyegnek. A gyermekek rendkívül élvezték a kísérletezést, olyannyira, hogy a végén néhány dió darabokra is hullott.

FŐ RÉSZ – BÁBOZÁS

A varázsdoboz nagy szerepet töltött be a foglalkozás fő részében is. Ez rejtette a bábokat. A motivációnál használt diók rendkívül fölkellették a gyermekek érdeklődését. Az óvodások arra következtettek, hogy szorosan kapcsolódik a bábjátékhoz. Ezt rögtön meg is erősítettem, és ezután következett a bábok ismertetése. Elsőként a királyt mutattam be, majd körbeadtam, hogy a gyermekek is megtekinthessék. A király után következett a süni szemléltetése, ami meglepő módon a fiúk tetszését nyerte el leginkább, talán azért, mert tuskéit harci eszközként is tudták használni. A varázsdoboz rejtett még három diót is, melyek közül az egyikből már látható volt Kúnó. Néhány ráhangoló kérdéssel próbáltam fokozni az izgalmat: *Szerintetek ki lehet ez a király? Milyen országnak a királya? Milyen szerepe lehet a süni-nek? Szerintetek kedveli őt a király? A gyermekek rendkívül ötletes válaszokat adtak, szerintük a király egy főkirály volt, aki a főkák országát irányította a sünnel együtt.* Hogy mi volt az igazság, az nemsokára kiderült, ugyanis következett a vers bemutatása.

Mivel a szöveg hosszabb volt a megszokottnál, még inkább oda kellett figyelnem a hangsúlyokra, hangváltásokra, hanglejtésre a gyermekek figyelmének a megtartása érdekében. A bemutatást követte a mű megbeszélése. Pár kérdéssel ösztönöztem a gyermekek gondolatmenetét: *Miért volt szomorú a király? Milyen kapcsolatban*

állt a sünnel? Mi tudta jobb kedvre deríteni? Hány diót hoztak a királynak? Kik hozták a diót? Mi volt a harmadik dióban? Hogy hívták a diómanót? A beszélgetés hozzájárult a kognitív képességek, az ok-okozati összefüggések megértéséhez, valamint a beszédkészség és a kifejezőkészség fejlesztéséhez.

Miután minden kérdést kellőképpen megbeszéltünk, megpróbáltuk újrajátszani a történetet, de ezúttal a gyermekek szerepeltették a bábokat. Először az általam mondott szöveg alapján dolgoztak, majd motiváltam őket arra, hogy próbáljanak új befejezést találni a történetnek, melyben a király nem szökik el. Rendkívül ötletes és kreatív történetek születtek, a leggyakoribb befejezés az volt, hogy Kúnó és a király összebarátkozott és boldogan éltek, míg meg nem haltak. Érdekes volt, hogy több népmesei motívum is megjelent a gyermekek előadása során, például a tipikus kezdő- és záróformula, illetve a három kívánság is. A gyermekek rendkívül élvezték a bábok próbálgatását, mozgatását, és fölöttébb érdekes történetek születtek. A saját történetek kitalálása nagyban hozzájárult az improvizációs képességeik fejlesztéséhez, illetve a kreativitás kibontakoztatásához.

LEVEZETŐ TEVÉKENYSÉG

A király az előre elkészített asztalokhoz vezette a gyermekeket, a gyermekek öttagú csoportokban dolgoztak. Életkori és érési sajátosságaik szerint osztottam szét őket. Ceruzák és papírok álltak az óvodások rendelkezésére. A feladatuk az volt, hogy rajzolják le azt a részt vagy szereplőt a versből, amelyik a legjobban elnyerte a tetszésüket. Akadt olyan gyermek is, aki segítségre szorult, mivel nem volt ötlete, hogy mit rajzoljon, ebben az esetben próbáltam neki visszaidézni azt, hogy miről szólt a történet. Érdekes és szép rajzok születtek, a gyermekek nagyon pontosan dolgoztak, odafigyeltek arra, hogy a vonal mentén színezzenek. Mindenki külön dicséretet érdemelt, és a foglalkozás végén közösen kiértékeltek azt, hogy kinek a rajza sikerült a legjobban. Igyekeztem minden gyermek alkotásából kiemelni valamit, és külön megdicsérni őket, ezzel is motiválva mindenkit a további alkotásra.